

Preoperativ helkroppsdessinfektion och helkroppstvätt, SÄS

Regiongemensam vårdhygienisk rutin

Sammanfattning

Patienten ska vara synligt ren inför alla operativa ingrepp. Före operationen ska patienten tvätta hela kroppen med flytande tvål och hårschampo. Vid kirurgi där hudbakterier är en vanlig orsak till postoperativa infektioner och där infektioner kan få allvarliga konsekvenser, till exempel ortopedisk kirurgi och implantatkirurgi, rekommenderas istället preoperativ helkroppsdessinfektion med klorhexidintvål.

Förändringar sedan föregående version

Tillagt avsnitt gällande helkroppstvätt. Anpassning till regional mall för styrdokument, samt mindre redaktionella förändringar av text.

2026-04-20 Redaktionella ändringar.

Bakgrund och syfte

Ett operativt ingrepp innebär alltid en risk att drabbas av postoperativ sårinfektion. Det finns en rad olika åtgärder som är av vikt för att minimera detta. Infektionsrisken varierar inte bara på grund av typ och mängd bakterier som når såret utan också beroende av ingreppets art, operationsteknik, operationsmiljö, peroperativ antibiotikabehandling och patientens tillstånd före, under och efter operationen.

Avsikten med preoperativ helkroppsdessinfektion med klorhexidintvål är att reducera den mikrobiologiska floran på huden. Om detta leder till färre postoperativa infektioner är svårvärderat då studier visar på olika resultat. Det finns dock

studier som påvisar ökad infektionsfrekvens om patogena bakterier finns på huden vid operationsstart.

Syftet med rutinen är att ge rekommendation om preoperativ helkroppsdesinfektion och helkroppstvätt samt ge information om utförande.

Förutsättningar

Före operationen ska patienten tvätta hela kroppen med flytande tvål och hårschampo eller med klorhexidintvål. Vid kirurgi där hudbakterier är en vanlig orsak till postoperativa infektioner och där infektioner kan få allvarliga konsekvenser, t.ex. ortopedisk kirurgi och implantatkirurgi, rekommenderas preoperativ helkroppsdesinfektion minst två gånger före operation.

Preoperativ helkroppsdesinfektion kan även tillämpas vid annan typ av kirurgi där hudsnitt läggs. Detta avgörs av verksamhetschef efter riskanalys.

Förberedelser

- Informera patienten om varför och hur preoperativ helkroppstvätt/ helkroppsdesinfektion utförs. Vid helkroppsdesinfektion följs tillverkarens instruktioner för klorhexidintvål.
- Effekten av klorhexidin kan reduceras av vanlig tvål, schampo, hårbalsam och hudlotion som därför inte ska användas i samband med helkroppsdesinfektion.
- Smycken ska tas av innan dusch påbörjas.
- Rakning/hårborttagning vid och i närheten av operationsområdet ska inte ske inom en vecka före operation – små sår/hudskador där bakterier kan växa till uppstår ofta, vilket ökar risken för sårinfektion.
- Beakta att patienten kan behöva hjälp för att genomföra en korrekt helkroppstvätt/ helkroppsdesinfektion. Pall eller duschvagn kan behövas.
- Patientens medicinska tillstånd avgör hur duschen genomförs. Alternativt kan tvätt eventuellt utföras i sängen.
- Efter dusch används ren handduk, rena kläder och renbäddad säng.

Genomförande

Helkroppsdesinfektion

Helkroppsdesinfektion påbörjas dagen före operation och fullföljs på operationsdagen. Kan detta inte följas bör det gå minst 2 timmar mellan duscharna.

- Utförs enligt tillverkarens instruktioner för klorhexidintvål.
- Efter dusch ska patienten använda en ren handduk, ta på rena kläder samt ha renbäddad säng.

Produkt

Klorhexidintvål 40 mg/ml = 4 % ex. Descutan svamp eller Hibiwash tvällösning. En fördoserad svamp kan underlätta och säkerställa att tillräcklig mängd klorhexidintvål används.

Akut kirurgi

Preoperativ helkroppsdesinfektion utförs i den utsträckning patientens tillstånd medger.

Uppskjuten operation

Ny operationstid

- inom 7 dagar – en ny dusch på operationsdagens morgon.
- efter 7 dagar – ny omgång preoperativ helkroppsdesinfektion med minst två duschar.

Vid överkänslighet/allergi mot klorhexidin

Patienten utför en vanlig dusch med flytande tvål och hårschampo i syfte att bli synligt ren, detta utförs kvällen innan eller på operationsdagens morgon. Efter dusch ska patienten använda en ren handduk, ta på rena kläder samt ha renbäddad säng.

Genomförande helkroppsvätt

Patienten utför en vanlig dusch med flytande tvål och hårschampo i syfte att bli synligt ren.

- Dusch utförs kvällen innan eller på operationsdagens morgon.
- Efter dusch ska patienten använda en ren handduk, ta på rena kläder samt ha renbäddad säng.

Akut kirurgi

Preoperativ helkroppsvätt utförs i den utsträckning patientens tillstånd medger.

Uppskjuten operation

En ny dusch [enligt ovan](#).

Ansvar och avsteg

Linjechefer ansvarar för att denna rutin är känd och följs av alla medarbetare.

Verksamhetschef kan efter riskanalys besluta att frångå delar av rekommendationerna för vissa åtgärder och ingrepp. Lokala rutiner ska finnas som beskriver undantagen.

Medvetet avsteg från denna rutin dokumenteras i patientjournal om avsteg är kopplat till patient. Annan orsak till avsteg rapporteras i MedControl PRO eller i befintligt avvikelshanteringssystem.

Dokumentinformation

Arbetsgrupp regiongemensam rutin

Linda Hallberg och Maria Nelson, vårdhygien, SÄS

Annett Ekman Persson, vårdhygien, SKAS

Nathalie Allegra Högfeltdt, vårdhygien, NU-sjukvården

Marlene van Doesburg, vårdhygien, SU

Innehållsansvariga vid SÄS

Linda Hallberg, hygiensjuksköterska, vårdhygien, SÄS

Maria Nelson, hygiensjuksköterska, vårdhygien, SÄS

Fastställt av

Jerker Nilson, chefläkare, SÄS

Nyckelord

preoperativ, huddesinfektion, dusch, hudrengöring, desinfektion, helkroppstvätt, helkroppsdessinfektion.

Relaterade dokument och kunskapsöversikt

1. [FASS](#) Descutan, Hibiscrub Läkemedelsindustriföreningen, LIF
2. Att förebygga vårdrelaterade infektioner. Ett kunskapsunderlag. Socialstyrelsen 2006 (art nr 2006-123-12)
3. [Operationssjukvård, preoperativ vård](#). Vårdhandboken
4. Webster J and Osborne S. Preoperative Bathing or showering with skin antiseptics to prevent surgical site infection. Cochrane Database Systematic Review. 2015; 20 (2). CD004985
5. Tanner J et al. A fresh look at preoperative body washing. Journal of Infection Prevention. 2012; 13 (1): 11-15
6. Informationsmaterial till patient: [Preoperativ patientinformation - Viktigt att veta inför din operation](#). Sjukhusövergripande patientinformation, SÄS

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Södra Älvsborgs Sjukhus

Innehållsansvar: Lisa Stenelo, (lsla35), Hygiensjuksköterska

Godkänd av: Jerker Nilson, (jern1), Chefläkare

Dokument-ID: SAS9642-738863596-314

Version: 8.0

Giltig från: 2026-04-21

Giltig till: 2028-04-20